

Чланак: Лери Батлер, Први замјеник Високог представника: “Слушајте пољопривреднике”

Већ више од мјесец дана пољопривредници демонстрирају испред зграде заједничких институција у Сарајеву. Број демонстраната је остао исти, али број политичара у згради је мањи јер их све више одлази на море на годишњи одмор.

Ово је суморна илустрација јавне дебате у БиХ. Чини се да слушање гласа народа често није најважнији приоритет његових изабраних представника. Међутим, надлежни чланови Савјета министара су најавили да су спремни на дијалог с пољопривредницима. То се треба десити што прије. Биће то први позитиван корак који требају слиједити и високи функционери ентитетских министарстава пољопривреде. Ако је овој земљи потребно више нечега, то је динамична и конструктивна дебата која се НЕ ограничава на професионалне политичаре, него су у њу укључене све заинтересоване стране.

Политичари морају научити да слушају.

А грађанске групе – синдикати, бизнисмени, институције за социјалну помоћ, вјерске организације – морају развити способност да заговарају политику за коју вјерују да користи општем добру.

Сада у томе предњаче пољопривредници.

Њихов тежак положај је илустрација чињенице да би залагања радника и менаџера у БиХ била много ефикаснија кад би власт радила оно што је јасно да треба урадити како би се унаприједило пословно окружење.

Трговински дефицит у области пољопривреде и прехрамбених производа је чини највећи дио укупног трговинског дефицита БиХ.

Шта то значи?

То значи да БиХ, земља у којој око двије трећине становништва живи на селу и бави се пољопривредом или је директно зависно од ње, увози више пољопривредних производа него што их извози! Моја супруга је била шокирана када је ове седмице на пијаци видјела мркву из увоза. Како увозна мрква из високоразвијене ЕУ може бити привлачнија или јефтинија од домаћих, органски произведених производа? Тропско воће – да, домаће поврће – не!

Ово је скандал!

Ништа не недостаје кромпиру из Гламоча, ћевапима из Сарајева или Бање Луке, кајмаку са Влашића и читавом низу богатих и различитих пољопривредних производа из БиХ. Али пољопривредници не могу лако повећати примарну производњу или извозити своје производе зато што не постоје механизми сертификације који би задовољили међународне стандарде. С друге стране, страни извозници могу пласирати своје производе на тржишту БиХ јер у њиховим земљама постоје механизми сертификације и здравствене контроле и исправности производа.

Споразуми о слободној трговини могу боље функционисати ако би власти БиХ успоставиле систем помоћи пољопривредницима какви постоје у другим земљама.

Пољопривредници желе практичну помоћ у виду обуке, изнајмљивању машина, промоције производа, истраживања, професионалних савјета, повољних банкарских кредита, и (као што је већ речено) сертификације производа.

Ентитетска министарства пољопривреде су јакo неуспјешна у пружању квалитетних услуга какве пољопривредници имају право да очекују.

А Савјет министара споро ради на развијању услуга које се могу обезбиједити само на државном нивоу. Требало је више од три године да Канцеларија за ветеринарство буде у могућности да позива одговарајућа тијела ЕУ да долазе у БиХ, прегледају и сертификарају производе за извоз у ЕУ.

У односима са ЕУ постоји основни комуникацијски проблем јер су у Бриселу навикли да сарађују само са државним министарствима пољопривреде, а не са ентитетским институцијама. Овај проблем у комуникацији спречава настојања да се подстакне извоз и стимулише супституција извоза, чиме би се отворила нова радна мјеста на селу у БиХ. (Занимљиво је да је то спријечило и настојања пољопривредника да укажу на своје проблеме, јер не постоји једна институција с којом би разговарали или једна институција испред које би протестовали!)

Међународна заједница је спремна да помогне у трансформацији пољопривредног сектора у БиХ подстицањем инвестиција и организовањем програма обуке, маркетинга и кредитирања. Но, власти БиХ и ентитета морају извршити структурно прилагођавање. Координација у пољопривредном сектору мора бити ефикаснија; новац треба транспарентније трошити – у ентитетским и државним институцијама – а више новца треба трошити на имплементацију стварних програма којима ће се пољопривредницима помоћи да њихови производу буду профитабилни на тржишту.

Пољопривредници су ти који знају каква структурна прилагођавања су потребна, стога власт на државном и ентитетском нивоу треба разговарати с тим људима који сада бораве у шаторима испред зграде заједничких институција.